

ΕΝΤΥΠΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΠΛΑΝΟΥ

Η ενσωμάτωση του χώρου πρασίνου στη διδασκαλία, δημιουργεί μαθησιακές εμπειρίες και ευκαιρίες για την επανασύνδεση του ατόμου με τη φύση, την ενίσχυση της βαθύτερης κατανόησης της περιβαλλοντικής αειφορίας και προάγει παράλληλα τη διαθεματική μάθηση. Η αξιοποίηση των χώρων πρασίνου ως εργαλείο διδασκαλίας και μάθησης μπορεί να προσφέρει πρακτικές εμπειρίες και γνώσεις στους μαθητές/μαθήτριες να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο του Αναλυτικού Προγράμματος ειδικότερα της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη, αλλά και στο πλαίσιο των Αναλυτικών Προγραμμάτων των άλλων μαθημάτων.

Για την Προδημοτική και Δημοτική Εκπαίδευση το συγκεκριμένο πρόγραμμα μπορεί να αποτελέσει το ζήτημα για τον σχεδιασμό της Αειφόρου Περιβαλλοντικής Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΑΠΕΠ) του σχολείου. Για τη Μέση Γενική Εκπαίδευση (ΜΓΕ) και τη Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΜΤΕΕΚ) η διαμόρφωση του πράσινου χώρου μπορεί να αποτελέσει πρόγραμμα της σχολικής μονάδας.

Πρακτικές τεχνικές

Ποιες πρακτικές τεχνικές δημιουργίας, συντήρησης, αναβάθμισης και εκμετάλλευσης κήπων θα εφαρμόσετε και πώς θα τις ενσωματώσετε στη διδασκαλία σας;

(πχ. Συνοδευτική φύτευση – διερεύνηση βέλτιστων συνδυασμών συνοδευτικών φυτεύσεων και πρακτική επαλήθευση, Φύτευση ενδημικών φυτών – έρευνα για τα ενδημικά φυτά της περιοχής και του τόπου μας και των πλεονεκτημάτων τους έναντι της φύτευσης άλλων φυτών, Προστασία της άγριας ζωής – δημιουργία ενδιαιτημάτων, φωλιών, ξενοδοχείων εντόμων για την ενίσχυση των πληθυσμών των πουλιών, των πεταλούδων, της μέλισσας, Κομποστοποίηση – χρήση ψηφιακών εφαρμογών για την εκμάθηση των μυστικών της κομποστοποίησης και εφαρμογή compost data sensor app, κ.λπ)

Τεχνικές Δημιουργίας κήπου:

- **Σχεδιασμός:** Δημιουργία σχεδίου κήπου που λαμβάνει υπόψη το κλίμα, το έδαφος, τον ήλιο, τις σκιές, τα επιθυμητά φυτά και τις προτιμήσεις των εμπλεκομένων.
- **Έρευνα:** Έρευνα για τα ενδημικά φυτά της περιοχής και των πλεονεκτημάτων τους έναντι της φύτευσης άλλων φυτών.
- **Επιλογή φυτών:** Επιλογή φυτών κατάλληλων για το κλίμα και τις συνθήκες του κήπου, λαμβάνοντας υπόψη την ανθοφορία, το μέγεθος, το ύψος και τις ανάγκες για φροντίδα και συντήρηση.
- **Προετοιμασία εδάφους:** Βελτίωση του εδάφους και του χώματος φύτευσης με την προσθήκη κομπόστ ή άλλου οργανικού υλικού για να βελτιωθεί η αποστράγγιση και η θρεπτική αξία.
- **Φύτευση:** Φύτευση των φυτών στο σωστό βάθος και απόσταση, ακολουθώντας τις οδηγίες για κάθε είδος.

Τεχνικές Συντήρησης κήπου:

- **Πότισμα:** Παροχή επαρκούς νερού στα φυτά, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες τους και τις καιρικές συνθήκες. Οι μαθητές θα είναι υπεύθυνοι για το πότισμα των φυτών, ενώ σε επιλεγμένα σημεία το πότισμα θα γίνεται με χρήση αυτόματου συστήματος ποτίσματος κατά τη διάρκεια των σχολικών διακοπών.
- **Λίπανση:** Παροχή θρεπτικών συστατικών στα φυτά με λίπασμα, ακολουθώντας τις οδηγίες του γεωπόνου.

- **Καλλιέργεια:** Αφαίρεση ζιζανίων που ανταγωνίζονται τα φυτά για νερό και θρεπτικά συστατικά από τους μαθητές.
- **Κλάδεμα:** Κλάδεμα των φυτών για να διατηρήσουν το σχήμα τους, να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη και να αφαιρέσουν νεκρά ή άρρωστα κλαδιά με την εμπλοκή γονέων ή παππούδων οι οποίοι έχουν απαραίτητες γνώσεις.
- **Καταπολέμηση παρασίτων και ασθενειών:** Αναγνώριση και αντιμετώπιση παρασίτων και ασθενειών που προσβάλλουν τα φυτά, χρησιμοποιώντας φυσικές μεθόδους σε επισκέψεις από τον αρμόδιο γεωπόνο.

Τεχνικές Αναβάθμισης κήπου:

- **Προσθήκη νέων στοιχείων:** Προσθήκη νέων φυτών, λουλουδιών, βοτάνων, λαχανικών, αναρριχητικών φυτών και διακοσμητικών στοιχείων για να βελτιώσουν την εμφάνιση και τη λειτουργικότητα του κήπου.
- **Δημιουργία σκιάστρου:** Δημιουργία χώρου σκίασης στην αυλή του σχολείου με αναρριχητικά φυτά.
- **Βελτίωση της υποδομής:** Βελτίωση της υποδομής του κήπου, όπως το σύστημα ποτίσματος και ο φωτισμός.

Τεχνικές Εκμετάλλευσης κήπου:

- **Χαλάρωση και αναψυχή:** Χρήση του κήπου για χαλάρωση, αναψυχή και διασκέδαση από τους μαθητές.
- **Καλλιέργεια τροφίμων:** Καλλιέργεια, λαχανικών και βοτάνων για προσωπική κατανάλωση, μεταποίηση και πώληση για φιλανθρωπικό σκοπό.
- **Εκπαίδευση:** Χρήση του κήπου για την εκπαίδευση των παιδιών σχετικά με τα φυτά, τη φύση και την υγιεινή διατροφή.

Ενσωμάτωση των τεχνικών στη διδασκαλία:

- **Δημιουργία μαθησιακών χώρων:** Δημιουργία βοτανόκηπου και λαχανόκηπου στην αυλή του σχολείου για να χρησιμεύσουν ως μαθησιακοί χώροι.
- **Ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων:** Ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων μέσα από την υλοποίηση δραστηριοτήτων σχετικά με την αξιοποίηση του χώρου πρασίνου στη μαθησιακή διαδικασία και σύνδεσή τους με το Αναλυτικό Πρόγραμμα στα μαθήματα των Ελληνικών, της Περιβαλλοντικής και Αειφόρου Ανάπτυξης, των Φυσικών Επιστημών, της Αγωγής Ζωής, της Γεωγραφίας, του Σχεδιασμού και Τεχνολογίας, της Τέχνης, των Μαθηματικών, των Αγγλικών, της Μουσικής και της Αγωγής Υγείας.

Παιδαγωγικές μέθοδοι

Ποιες παιδαγωγικές μεθόδους θα αξιοποιήσετε και με ποιον τρόπο; (Περιγράψτε τις δραστηριότητες και τον τρόπο με τον οποίο θα τις υλοποιήσετε.)

Για την αποτελεσματικότερη εκμετάλλευση του πράσινου χώρου ως εργαλείο διδασκαλίας και μάθησης, θα αξιοποιηθούν διάφορες παιδαγωγικές μέθοδοι, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες και τα χαρακτηριστικά του εκάστοτε χώρου, αλλά ταυτόχρονα και την ετοιμότητα, το μαθησιακό προφίλ και τα ενδιαφέροντα των μαθητών μας. Κυρίως, θα αξιοποιηθούν οι πιο κάτω παιδαγωγικές μέθοδοι:

1. **Βιωματική μάθηση:** Οι μαθητές θα ενθαρρύνονται να συμμετέχουν ενεργά σε όλες τις φάσεις του προγράμματος, από τον αρχικό σχεδιασμό και την υλοποίηση έως την αξιολόγηση, την ανατροφοδότηση και τη συντήρηση του έργου αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες και υλοποιώντας δραστηριότητες. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω βιωματικών δραστηριοτήτων, όπως η φύτευση φυτών και βοτάνων, η κατασκευή και διακόσμηση των παρτεριών και των γλαστρών, η οργάνωση καθαρισμών για τη φροντίδα των κήπων, το πότισμα, η λίπανση, η εκμάθηση της διαδικασίας της συγκομιδής, μέσω της συμμετοχής σε

projects για την συλλογή πληροφοριών και της συμμετοχής σε εργαστήρια και διαλέξεις από ειδικούς επαγγελματίες σχετικά με την κηπουρική και την αειφορία. Επίσης, μέσα από τον σχεδιασμό πειραμάτων οι μαθητές θα μπορούν να μελετήσουν τις επιπτώσεις διαφορετικών παραγόντων στην ανάπτυξη των φυτών, όπως το νερό, το λίπασμα και το φως.

2. **Συνεργατική μάθηση:** Οι μαθητές θα συνεργαστούν σε ομάδες για να ολοκληρώσουν κοινά έργα, καλλιεργώντας δεξιότητες συνεργασίας, επικοινωνίας, αλληλοβοήθειας και λήψης αποφάσεων. Ομάδες μαθητών θα αναλαμβάνουν περιοδικά τη φροντίδα διαφορετικών τμημάτων του χώρου και θα γίνεται συζήτηση για την πρόοδο και τα επιτεύγματα κάθε ομάδας, ώστε να επικοινωνούν τα βιώματά τους, να επεξεργάζονται από κοινού τους προβληματισμούς τους, να εκφράζονται και να δημιουργούν.
3. **Ανακαλυπτική μάθηση:** Οι μαθητές θα ενθαρρύνονται να εξερευνήσουν και να ανακαλύψουν μόνοι τους τη γνώση μέσω της έρευνας, της παρατήρησης και της πειραματισμού, αλληλεπιδρώντας άμεσα με το φυσικό περιβάλλον και χρησιμοποιώντας τον λαχανόκηπο και τον βοτανόκηπο ως ζωντανά εργαστήρια μάθησης. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της οργάνωσης περιηγήσεων, παρατηρήσεων των φυτών και παιχνιδιών στον κήπο. Η παρατήρηση και το πείραμα θα χρησιμοποιηθούν ως βασικές συνιστώσες της ανακαλυπτικής μάθησης, για να μπορούν να επαληθεύουν οι μαθητές τις αρχικές τους υποθέσεις, να συγκεντρώνουν ενδείξεις και να περιγράφουν από που παρατηρούν.
4. **Διαφοροποιημένη διδασκαλία:** Οι εκπαιδευτικοί θα μπορούν, χρησιμοποιώντας τους σχολικούς κήπους ως ζωντανά εργαστήρια, να προσαρμόσουν τις δραστηριότητες κηπουρικής ώστε να ανταποκριθούν στις ατομικές ανάγκες, το μαθησιακό προφίλ και τα ενδιαφέροντα των μαθητών, με στόχο ο κάθε μαθητής να μπορεί να μαθαίνει με τον δικό του τρόπο και ρυθμό. Οι μαθητές σε ομάδες θα έχουν την ευκαιρία να εμπλακούν σε διαθεματικές τροχιακές μελέτες και δραστηριότητες, οι οποίες θα σχετίζονται με την περιβαλλοντική και αειφόρο ανάπτυξη και τη σύνδεσή τους με τα υπόλοιπα μαθήματα του Αναλυτικού Προγράμματος.
5. **Διαπολιτισμική μάθηση:** Ο πράσινος χώρος με τη μορφή της πράσινης οροφής και του σκιάστρου, θα αποτελέσει ένα σημείο συνάντησης και αλληλεπίδρασης για μαθητές, γονείς και μέλη της κοινότητας από διαφορετικά υπόβαθρα, καλλιεργώντας την κατανόηση, την αποδοχή και τον σεβασμό προς την πολιτισμική διαφορετικότητα. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της διοργάνωσης πολυπολιτισμικών εκδηλώσεων, διαλέξεων και εργαστηρίων.
6. **Χρήση τεχνολογίας:** Η τεχνολογία (χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και tablets) και η χρήση του διαδικτύου μέσα από βίντεο, ιστοσελίδες και εφαρμογές, θα αξιοποιηθούν για την ενίσχυση της μάθησης και την πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικές με την επιλογή των φυτών, τη φροντίδα και διατήρηση του πράσινου χώρου.

Δραστηριότητες αξιοποίησης χώρου πρασίνου και ευθυγράμμιση με το Αναλυτικό Πρόγραμμα

Καταγράψτε τις δραστηριότητες που προτίθεστε να υλοποιήσετε σχετικά με την αξιοποίηση του χώρου πρασίνου στη μαθησιακή διαδικασία και τη σύνδεσή τους με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών.

Κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης έχει το δικό της Αναλυτικό Πρόγραμμα (ΑΠ) και η σύνδεση του προγράμματος θα γίνει με βάση το ΑΠ κάθε βαθμίδας (Προδημοτικής, Δημοτικής, Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης, Μέσης Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης).

Η πιο κάτω σύνδεση είναι ενδεικτική.

Βοηθητικές ερωτήσεις	Σύνδεση με το ΑΠ
Πώς θα αξιοποιηθεί ο χώρος πρασίνου για τη διδασκαλία περιβαλλοντικής διαχείρισης, αειφόρων πρακτικών και την ανάδειξη της σημασίας της βιοποικιλότητας;	Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (εξοικονόμηση νερού, βιολογικές μέθοδοι κηπουρικής, πρακτικές δραστηριότητες στον κήπο, περίπατοι και παρατήρηση των φυτών,

	<p>κυνήγι θησαυρού για ταυτοποίηση φυτών, ενημέρωση από το Τμήμα Δασών και τοπικές περιβαλλοντικές οργανώσεις, συζητήσεις και διαλέξεις από ειδικούς και άτομα της τοπικής κοινότητας που ασχολούνται με καλλιέργειες, κομποστοποίηση)</p>
<p>Πώς θα αξιοποιηθεί με πρακτικό τρόπο, ο χώρος πρασίνου για τη διδασκαλία επιστημονικών εννοιών, ώστε να καταστεί ζωντανό εργαστήριο;</p>	<p>Φυσικές Επιστήμες - Βιολογία (φύτευση και παρατήρηση κύκλου ζωής των φυτών, φωτοσύνθεση, επικοινωνία, κύκλος του νερού, αλληλεξάρτηση των ζωντανών οργανισμών, καταγραφή βιοποικιλότητας, οικοσυστήματα, αποξήρανση φυτών, πειράματα για τη διαπνοή των φυτών, παιχνίδι αισθήσεων με υλικά από τη φύση, επίσκεψη σε φυτώρια, θερμοκήπια και χωράφια της κοινότητας, εποχές και φυτά, ενδημικά φυτά της Κύπρου, συγκομιδή σπόρων και βοτάνων, άντληση πληροφοριών από το διαδίκτυο, γνωριμία με τους μικροοργανισμούς των φυτών, ταξινόμηση φύλλων, πειράματα διήθησης νερού, ενεργειακά πειράματα, πειράματα αιολικής ενέργειας)</p>
<p>Πώς θα καλλιεργηθούν μαθηματικές δεξιότητες αξιοποιώντας τον χώρο πρασίνου (μέτρηση της ανάπτυξης των φυτών, υπολογισμός διαστάσεων υποστρωμάτων για τα φυτά, κ.λπ);</p>	<p>Μαθηματικά (μέτρηση περιμέτρου, εκτίμηση και υπολογισμός εμβαδού του πράσινου χώρου, υπολογισμός σκιερών περιοχών, έρευνα και ανάλυση δεδομένων, γραφική παράσταση, καταγραφή ύψους και ρυθμού ανάπτυξης των φυτών, σχεδιασμός κηπευτικών παρτεριών, διαχείριση ταμείου σε παζαράκι με φυτά, προγραμματισμός ποτίσματος και υπολογισμός ποσότητας νερού)</p>
<p>Πώς μπορεί να προωθηθεί η σημασία της υγιεινής διατροφής και γενικότερα της υγείας μας;</p>	<p>Αγωγή Υγείας - Οικιακή Οικονομία (καλλιέργεια λαχανικών και βοτάνων, τοπικά προϊόντα, παραδοσιακή ιατρική και γιατροσόφια, παρασκευή τσαγιού από βότανα, παρασκευή εντομοαπωθητικών προϊόντων και αιθέριων ελαίων, μελέτη για τις θεραπευτικές ιδιότητες των φυτών, μαγειρικά εργαστήρια, συγκομιδή και μαγειρική με τα λαχανικά και τα βότανα του σχολικού κήπου, διάλεξη από επαγγελματία διατροφολόγο, ενημερωτικά φυλλάδια για τους γονείς για την ενθάρρυνση της υγιεινής διατροφής, διατροφικά κουίζ και διαγωνισμοί)</p>
<p>Πώς θα καλλιεργηθεί η δημιουργικότητα των μαθητών/μαθητριών;</p>	<p>Τέχνη, Σχεδιασμός και Δημιουργικότητα (ζωγραφική και χειροτεχνίες, έργα τέχνης με αποτυπώματα φύλλων και χρήση φυσικών υλικών από τον κήπο, έκθεση με φωτογραφίες φυτών, κατασκευή παιχνιδιών, κατασκευή καρτών με αποξηραμένα, παζλ με υλικά από τη φύση, μαγιάτικο στεφάνι με υλικά από τον κήπο, σελιδοδείκτες, μαγνητάκια, κεριά, ημερολόγιο φύσης, υποστήριξη φυτών,</p>

	πινακίδες με τα ονόματα των φυτών, διακόσμηση των ανθώνων, φωτογράφιση με φόντο λουλούδι, κατασκευή ανεμόμυλων, εικονογράφηση ιστοριών)
Πώς επηρεάζει η μορφολογία, το κλίμα και οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν σε μια περιοχή την ανάπτυξη των φυτών;	Γεωγραφία (παρατήρηση καιρικών συνθηκών, μέτρηση υγρασίας, θερμοκρασίας, ενδημικά φυτά της Κύπρου, εποχές και φυτά, ανάλυση και καταγραφή καιρικών δεδομένων σε ημερολόγιο, φωτογραφική καταγραφή της ανάπτυξης των φυτών, μελέτη της επίδρασης των καιρικών συνθηκών στην ανάπτυξη των φυτών, μελέτη οικοσυστημάτων, επίσκεψη σε φυτώρια, θερμοκήπια και χωράφια της κοινότητας, διαλέξεις από τοπικούς αγρότες και γεωπόνους)
Πώς θα καλλιεργηθεί ο σεβασμός και η αγάπη προς το πράσινο και πώς θα αναδειχθεί η σχέση του λαού ιστορικά, κοινωνικά, πολιτιστικά με τα Δάση και εν γένει με τη Μεσογειακή βλάστηση;	Γλώσσα, Λογοτεχνία, Ιστορία (Μελέτη κειμένων, ποιημάτων, ιστορικών πηγών και δημοτικών τραγουδιών που φανερώνουν τη σχέση του λαού μας με τα φυτά, διαγωνισμός ονομασίας του κήπου, καταγραφή ημερολογίου φύσης, ανάγνωση και μελέτη παραμυθιών και μύθων για τα φυτά, δημιουργία λεξικού των φυτών, ενημερωτικό τρίπτυχο, πινακίδες ενημέρωσης, μελέτη της ιστορίας τοπικών φυτών, ερωτηματολόγια, θεατρικά παιχνίδια ρόλων σχετικά με το πράσινο, συνέντευξη από τα φυτά, debate).

Ποιες ικανότητες STEAME θα επιδιώξετε να αναπτυχθούν μέσα από την εφαρμογή του προγράμματος;

1. Επιστήμη (Science): Κατανόηση των βιολογικών διεργασιών, Ανάλυση περιβαλλοντικών δεδομένων, Ερευνητικές δεξιότητες
2. Τεχνολογία (Technology): Χρήση τεχνολογικών εργαλείων και λογισμικού, Ανάλυση δεδομένων μέσω υπολογιστών, Δημιουργία παρουσιάσεων και αναφορών
3. Μηχανική (Engineering): Σχεδιασμός και κατασκευή δομών, Επίλυση πρακτικών προβλημάτων, Ανάπτυξη πρωτότυπων λύσεων
4. Τέχνη (Arts): Δημιουργική σκέψη και έκφραση, Καλλιτεχνικές δεξιότητες, Αισθητική αξιολόγηση
5. Μαθηματικά (Mathematics): Υπολογιστική σκέψη, Ανάλυση δεδομένων, Στατιστική
6. Περιβάλλον (Environment): Οικολογική συνείδηση, Διαχείριση φυσικών πόρων, Βιώσιμες πρακτικές

Ενημέρωση/Επιμόρφωση

Πώς θα ενημερωθούν τα άτομα που εργάζονται στη σχολική σας μονάδα (εκπαιδευτικοί, γραμματειακό προσωπικό, βοηθητικό προσωπικό, φροντιστές, φροντίστριες, υπεύθυνα άτομα κυλικείου κ.λπ) σε θέματα που αφορούν τον σχεδιασμό, τη δημιουργία, τη συντήρηση και την εκμετάλλευση χώρων πρασίνου;

Η ενημέρωση των ατόμων που εργάζονται στη σχολική μονάδα για θέματα που αφορούν τον σχεδιασμό, τη δημιουργία, τη συντήρηση και την εκμετάλλευση χώρων πρασίνου μπορεί να επιτευχθεί μέσω διάφορων δράσεων και πρωτοβουλιών. Ακολουθούν μερικές προτάσεις για το πώς μπορεί να οργανωθεί αυτή η ενημέρωση:

1. **Σεμινάρια και Εργαστήρια:** Οργάνωση σεμιναρίων και εργαστηρίων με τη συμμετοχή ειδικών στον τομέα της αρχιτεκτονικής τοπίου, της κηπουρικής και της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Τα σεμινάρια αυτά μπορούν να καλύψουν θέματα όπως ο σχεδιασμός των χώρων πρασίνου, οι κατάλληλες φυτεύσεις, η συντήρηση των φυτών και η βιώσιμη διαχείριση.
2. **Εκπαιδευτικές Επισκέψεις:** Διοργάνωση επισκέψεων σε πάρκα, βοτανικούς κήπους ή άλλες σχολικές μονάδες με καλά οργανωμένους χώρους πρασίνου. Η εμπειρία από το πεδίο μπορεί να προσφέρει πρακτικές γνώσεις και να εμπνεύσει νέες ιδέες.
3. **Οδηγοί και Εγχειρίδια:** Δημιουργία και διανομή οδηγιών και εγχειριδίων που καλύπτουν βασικές αρχές και τεχνικές σχετικά με τη διαχείριση των χώρων πρασίνου. Αυτά τα έγγραφα μπορούν να περιλαμβάνουν πληροφορίες για την επιλογή των φυτών, την περίοδο φύτευσης, την άρδευση, και την περιποίηση των κήπων.
4. **Ηλεκτρονική Εκπαίδευση:** Ανάπτυξη διαδικτυακών μαθημάτων και εκπαιδευτικών πλατφορμών που να επιτρέπουν στους εργαζόμενους να εκπαιδεύονται με τον δικό τους ρυθμό. Αυτά τα μαθήματα μπορούν να περιλαμβάνουν βίντεο, κουίζ και φόρουμ συζήτησης.
5. **Συνεργασία με Τοπικούς Φορείς:** Συνεργασία με τοπικούς δήμους, περιβαλλοντικές οργανώσεις και αγροτικούς συνεταιρισμούς για την παροχή εξειδικευμένης γνώσης και πόρων. Οι τοπικοί φορείς συχνά διαθέτουν προγράμματα και υπηρεσίες που μπορούν να υποστηρίξουν τις σχολικές μονάδες.
6. **Συνεχής Εκπαίδευση και Αξιολόγηση:** Εφαρμογή ενός συστήματος συνεχούς εκπαίδευσης και αξιολόγησης της προόδου. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τακτικές ενημερώσεις, αναθεώρηση των στρατηγικών και της πρακτικής που ακολουθείται, καθώς και αναγνώριση των καλών πρακτικών και επιτυχιών.
7. **Ενεργή Συμμετοχή των Μαθητών:** Εμπλοκή των μαθητών στις διαδικασίες σχεδιασμού και συντήρησης των χώρων πρασίνου. Μέσω αυτής της προσέγγισης, όχι μόνο οι μαθητές θα αποκτήσουν περιβαλλοντική συνείδηση, αλλά και το προσωπικό της σχολικής μονάδας θα ενισχυθεί με επιπλέον χέρια και ιδέες.

Αυτές οι δράσεις μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην ενίσχυση της γνώσης και των δεξιοτήτων των εργαζομένων στη σχολική μονάδα, καθιστώντας τους πιο ικανούς να διαχειριστούν και να εκμεταλλευτούν αποτελεσματικά τους χώρους πρασίνου.

Συμμετοχή και Δράση

Πώς θα διασφαλισθεί η συμμετοχικότητα και η συνεργασία για την υλοποίηση του προγράμματος (μαθητές, μαθήτριες, εκπαιδευτικοί, γονείς, γραμματειακό προσωπικό, βοηθητικό προσωπικό, υπάλληλοι κυλικείου, φροντιστές/φροντιστριες, γονείς, Σύνδεσμος Γονέων κ.λπ.) στη δημιουργία, συντήρηση και εκμετάλλευση του χώρου πρασίνου; (Περιγράψτε τις δραστηριότητες εμπλοκής και συμμετοχής)

Η διασφάλιση της συμμετοχικότητας και της συνεργασίας όλων των εμπλεκόμενων φορέων στη δημιουργία, συντήρηση και εκμετάλλευση του χώρου πρασίνου μπορεί να επιτευχθεί μέσω μιας σειράς δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών. Παρακάτω περιγράφονται προτάσεις για δραστηριότητες εμπλοκής και συμμετοχής:

1. Δημιουργία Επιτροπής Πρασίνου

Σύνθεση: Εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς, γραμματειακό και βοηθητικό προσωπικό, φροντιστές/φροντιστριες, μέλη του Συνδέσμου Γονέων.

Δραστηριότητες:

- Συνάντηση μια φορά τον μήνα για τον σχεδιασμό και τον συντονισμό δράσεων.
- Κατανομή αρμοδιοτήτων και ευθυνών.

2. Ημέρες Εθελοντισμού

Συμμετέχοντες: Όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας.

Δραστηριότητες:

- Οργάνωση τακτικών ημερών εθελοντισμού για τη φύτευση, τη συντήρηση και τον καθαρισμό των χώρων πρασίνου.
- Καταγραφή συμμετοχής και αναγνώριση της συνεισφοράς των εθελοντών με βεβαιώσεις ή μικρές ανταμοιβές.

3. Εκπαιδευτικά Προγράμματα και Εργαστήρια**Συμμετέχοντες:** Μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς.**Δραστηριότητες:**

- Διοργάνωση εργαστηρίων κηπουρικής και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.
- Συμμετοχή ειδικών για την παροχή γνώσεων και τεχνικών.

4. Διαθεματικά Προγράμματα**Συμμετέχοντες:** Εκπαιδευτικοί και μαθητές.**Δραστηριότητες:**

- Ενσωμάτωση των δραστηριοτήτων πρασίνου στα σχολικά μαθήματα (π.χ. ελληνικά, μαθηματικά, φυσικές επιστήμες, γεωγραφία, τέχνη).
- Ανάπτυξη έργων και παρουσιάσεων από μαθητές σχετικά με το περιβάλλον και τη σημασία των χώρων πρασίνου.

5. Συνεργασία με Εξωτερικούς Φορείς**Συμμετέχοντες:** Σχολική μονάδα και τοπικοί φορείς.**Δραστηριότητες:**

- Ενίσχυση της συνεργασίας με τοπικούς δήμους, περιβαλλοντικές οργανώσεις και ειδικούς.
- Συμμετοχή σε κοινές δράσεις και προγράμματα.

6. Αξιοποίηση Τεχνολογίας**Συμμετέχοντες:** Όλη η σχολική κοινότητα.**Δραστηριότητες:**

- Χρήση της ιστοσελίδας του σχολείου για ενημέρωση και τον συντονισμό των δράσεων.
- Αξιοποίηση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης για επικοινωνία της συντονιστικής ομάδας, διαμοιρασμό πληροφοριών, προγραμματισμό δραστηριοτήτων και παρακολούθηση της πρόοδου.

7. Προγράμματα Υιοθεσίας Χώρων Πρασίνου**Συμμετέχοντες:** Μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς.**Δραστηριότητες:**

- Υιοθέτηση συγκεκριμένων τμημάτων του χώρου πρασίνου από ομάδες μαθητών ή τάξεις.
- Οργάνωση τακτικών δράσεων συντήρησης και βελτίωσης από τις ομάδες αυτές.

8. Σχολικές Γιορτές και Εκδηλώσεις**Συμμετέχοντες:** Όλη η σχολική κοινότητα.**Δραστηριότητες:**

- Οργάνωση σχολικών γιορτών με θέμα το περιβάλλον και τους χώρους πρασίνου.
- Εκθέσεις, παρουσιάσεις και δραστηριότητες που προβάλλουν τη σημασία και την πρόοδο των προσπαθειών.

9. Σχέδια και Διαγωνισμοί**Συμμετέχοντες:** Μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς.**Δραστηριότητες:**

- Διαγωνισμοί σχεδιασμού για τον καλλωπισμό και την ανάπτυξη των χώρων πρασίνου.
- Βραβεία και αναγνώριση για τις καλύτερες ιδέες και τις πιο επιτυχημένες υλοποιήσεις.

10. Τακτική Ενημέρωση και Ανατροφοδότηση**Συμμετέχοντες:** Όλη η σχολική κοινότητα.**Δραστηριότητες:**

- Δημιουργία ενημερωτικών δελτίων, αφισών και ανακοινώσεων.
- Συγκέντρωση ανατροφοδότησης από τους συμμετέχοντες για τη βελτίωση των δράσεων.

Αυτές οι δραστηριότητες μπορούν να βοηθήσουν στην καλλιέργεια μιας κουλτούρας συνεργασίας και ενεργού συμμετοχής στη σχολική κοινότητα, διασφαλίζοντας ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι έχουν την ευκαιρία να συμβάλλουν ουσιαστικά στη δημιουργία και τη διατήρηση των χώρων πρασίνου.

Δεξιότητες ζωής

Καθορίστε τις δεξιότητες καλλιέργειας και συντήρησης χώρων πρασίνου που αναμένετε να κατακτήσουν οι μαθητές/μαθήτριες, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους θα κατακτηθούν οι δεξιότητες αυτές (φύτευση, πότισμα, ξεχόρτισμα, συγκομιδή, διάθεση και επεξεργασία τελικού προϊόντος, ομάδες εργασίας, υπευθυνότητες, ημέρες εργασίας με την κοινότητα κ.λπ.)

Για να κατακτήσουν οι μαθητές/μαθήτριες τις δεξιότητες καλλιέργειας και συντήρησης χώρων πρασίνου, πρέπει να οργανωθούν συστηματικές και δομημένες δραστηριότητες που θα τους επιτρέψουν να αποκτήσουν πρακτική εμπειρία και θεωρητική γνώση. Ακολουθεί μια περιγραφή των αναμενόμενων δεξιοτήτων και των τρόπων με τους οποίους αυτές μπορούν να κατακτηθούν:

Αναμενόμενες Δεξιότητες

1. Φύτευση:
  - Κατανόηση των ειδών φυτών και των αναγκών τους.
  - Επιλογή κατάλληλων φυτών για διαφορετικές εποχές και περιβάλλοντα.
  - Προετοιμασία του εδάφους και σωστές τεχνικές φύτευσης.
2. Πότισμα:
  - Κατανόηση των αναγκών σε νερό για διάφορα φυτά.
  - Χρήση διαφορετικών συστημάτων άρδευσης.
  - Διαχείριση υδάτινων πόρων για αποφυγή σπατάλης.
3. Ξεχόρτισμα:
  - Αναγνώριση ανεπιθύμητων φυτών και ζιζανίων.
  - Χρήση εργαλείων για το ξεχόρτισμα.
  - Οικολογικές μέθοδοι για την αποφυγή χημικών ζιζανιοκτόνων.
4. Συγκομιδή:
  - Προσδιορισμός του σωστού χρόνου για τη συγκομιδή.
  - Τεχνικές συγκομιδής για διαφορετικά είδη φυτών και καρπών.
  - Σωστή αποθήκευση και διαχείριση του συγκομιζόμενου προϊόντος.
5. Διάθεση και Επεξεργασία Τελικού Προϊόντος:
  - Δημιουργία προϊόντων από τα συγκομιζόμενα υλικά (π.χ. μαρμελάδες, χυμοί).
  - Συσσκευασία και προετοιμασία προϊόντων για διάθεση.
  - Οργάνωση εκδηλώσεων για την παρουσίαση και διάθεση των προϊόντων.

Τρόποι Κατάκτησης Δεξιοτήτων

1. Ομάδες Εργασίας:
  - Δημιουργία ομάδων μαθητών με συγκεκριμένες αρμοδιότητες (π.χ. ομάδα φύτευσης, ομάδα ποτίσματος).
  - Καθορισμός ρόλων και υπευθυνότητων για κάθε μέλος της ομάδας.
  - Τακτικές συναντήσεις για ανατροφοδότηση και αξιολόγηση της προόδου.
2. Εκπαιδευτικά Εργαστήρια:
  - Οργάνωση εργαστηρίων με ειδικούς για τη διδασκαλία συγκεκριμένων δεξιοτήτων.
  - Επίδειξη τεχνικών και πρακτικών εφαρμογών στον χώρο πρασίνου.
3. Ημέρες Εργασίας με την Κοινότητα:
  - Οργάνωση εκδηλώσεων όπου η σχολική κοινότητα (μαθητές, γονείς, προσωπικό) συνεργάζεται για τη συντήρηση και ανάπτυξη του χώρου πρασίνου.
  - Ενθάρρυνση της συμμετοχής και της συνεργασίας μέσω δραστηριοτήτων όπως ομαδικές φυτεύσεις και καθαρισμοί.

4. Καθημερινές Δραστηριότητες:
  - Ενσωμάτωση των δραστηριοτήτων καλλιέργειας και συντήρησης στο καθημερινό πρόγραμμα του σχολείου.
  - Ανάθεση καθημερινών αρμοδιοτήτων σε μαθητές (π.χ. πότισμα, ξεχόρτισμα).
5. Διαθεματικά Προγράμματα:
  - Συνδυασμός των δραστηριοτήτων πρασίνου με μαθήματα όπως η βιολογία, η γεωγραφία και η τέχνη.
  - Ανάπτυξη διαθεματικών έργων που συνδυάζουν τη θεωρία με την πράξη.
6. Εκπαιδευτικά Προγράμματα και Συνεργασίες:
  - Συνεργασία με τοπικούς αγρότες, γεωπόνους και περιβαλλοντικές οργανώσεις.
  - Εκπαιδευτικές επισκέψεις σε φυτώρια και βοτανικούς κήπους.
7. Χρήση Τεχνολογίας:
  - Χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή για την καταγραφή των αναγκών των φυτών και την παρακολούθηση της προόδου των φυτεύσεων.
  - Χρήση της ιστοσελίδας του σχολείου για προώθηση και συντονισμό των δράσεων.

Με την εφαρμογή αυτών των μεθόδων, οι μαθητές/μαθήτριες θα αποκτήσουν όχι μόνο τις απαραίτητες δεξιότητες καλλιέργειας και συντήρησης χώρων πρασίνου, αλλά και μια βαθύτερη κατανόηση της σημασίας της περιβαλλοντικής ευθύνης και της συνεργασίας.

Τοπική κοινότητα και ευρύτερη κοινωνία: Το συγκεκριμένο πρόγραμμα είναι κατεξοχήν πρόγραμμα διαγενεακής επικοινωνίας, συνεργασίας και αλληλεπίδρασης. Αναφερθείτε συγκεκριμένα στα πιο κάτω ερωτήματα πώς θα το επιτύχετε.

1. Πώς θα αξιοποιηθεί η ιστορία και ο πολιτισμός της σχολικής και τοπικής κοινότητας στη διαμόρφωση του χώρου πρασίνου; (κληρονομικοί σπόροι, πολιτιστική σημασία ορισμένων φυτών, παραδοσιακές καλλιεργητικές πρακτικές)

Θα μαζευτούν σπόροι και φυτά από παλαιότερες ποικιλίες φυτών που καλλιεργούνταν στην περιοχή και φυτά που έχουν ειδική πολιτιστική ή ιστορική σημασία για την τοπική κοινότητα, όπως είναι ο κισσός και να γίνει συνάντηση όπου οι παλαιότεροι κάτοικοι θα μοιραστούν σπόρους και ιστορίες σχετικά με την καλλιέργεια αυτών των φυτών. Ακόμη θα γίνει ενσωμάτωση της χρήσης των κληρονομικών σπόρων και φυτών στα εκπαιδευτικά προγράμματα της σχολικής κοινότητας και οι μαθητές μπορούν να μάθουν πώς να φυτεύουν και να φροντίζουν αυτά τα φυτά, κατανοώντας την ιστορική τους αξία και τη σημασία της βιοποικιλότητας. Επίσης θα εφαρμοστούν παραδοσιακές καλλιεργητικές πρακτικές στους χώρους πρασίνου. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη χρήση παραδοσιακών εργαλείων και μεθόδων καλλιέργειας, όπως η αμειψισπορά (εναλλαγή καλλιεργειών) και η κομποστοποίηση. Τέλος θα οργανωθούν εργαστήρια όπου οι μαθητές και τα μέλη της κοινότητας θα μάθουν για τις παραδοσιακές μεθόδους καλλιέργειας και θα συμμετάσχουν ενεργά σε αυτές.

2. Πώς θα εμπλέξετε την κοινότητα στη μαθησιακή διαδικασία (κηπουροί, αγρότες, τοπιοτέχνες, τοπικές αγορές, ειδικοί/ειδικές σε θέματα περιβάλλοντος, διαγενεακή γνώση, εκπαιδευτικές επισκέψεις, κ.λπ), ώστε να εμπλουτίσετε τις γνώσεις και πρακτικές δεξιότητες των μαθητών/μαθητριών στη δημιουργία, καλλιέργεια και συντήρηση κήπου;

Θα εμπλέξουμε την κοινότητα στη μαθησιακή διαδικασία προσκαλώντας κηπουρούς, γεωπόνους και αγρότες της κοινότητας για να διοργανώσουν εργαστήρια και σεμινάρια στον σχολικό κήπο και να διδάξουν στους μαθητές τεχνικές φύτευσης, καλλιέργειας και συγκομιδής. Επίσης, οι μαθητές θα συνεργαστούν με τον τοπιοτέχνη και να συμμετάσχουν στη διαδικασία σχεδιασμού των χώρων πρασίνου, μαθαίνοντας για τη χωροταξία, την επιλογή φυτών και τις αισθητικές αρχές του τοπίου. Επιπρόσθετα, θα οργανώσουμε δραστηριότητες όπου οι μαθητές θα βοηθήσουν στη διαμόρφωση

και την κατασκευή του κήπου υπό την καθοδήγηση του τοπιοτέχνη. Θα καλλιεργήσουμε λαχανικά και βότανα και θα οργανώσουμε παζαράκι στο χώρο του σχολείου, του οποίου τα έσοδα θα δοθούν για φιλανθρωπικούς σκοπούς, προωθώντας τις αξίες του εθελοντισμού και της προσφοράς. Ακόμη, θα οργανώσουμε επισκέψεις στις τοπικές αγορές όπου οι μαθητές θα γνωρίσουν τους πωλητές και θα μάθουν για τα τοπικά προϊόντα και τις καλλιεργητικές πρακτικές και θα καλέσουμε ηλικιωμένους από την κοινότητα να μοιραστούν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους για αυτές τις πρακτικές. Οι μαθητές μπορούν να μάθουν από τις ιστορίες τους και να συμμετάσχουν σε διαδραστικές δραστηριότητες. Θα δημιουργήσουμε ομάδες εργασίας που συνδυάζουν μαθητές με ηλικιωμένους από το γειτονικό μας γηροκομείο, επιτρέποντας τη μεταφορά γνώσεων και δεξιοτήτων μέσω της άμεσης συνεργασίας και της ανταλλαγής χρήσιμων οδηγιών για τις καλλιεργητικές πρακτικές. Τέλος θα οργανώσουμε επισκέψεις σε τοπικά φυτώρια, βοτανικούς κήπους και άλλα σχετικά μέρη όπου οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να δουν από κοντά διάφορες πρακτικές καλλιέργειας και διαχείρισης φυτών. Με αυτούς τους τρόπους, η συμμετοχή της κοινότητας μπορεί να εμπλουτίσει τη μαθησιακή διαδικασία, προσφέροντας στους μαθητές μια ολοκληρωμένη και πρακτική εκπαίδευση στην καλλιέργεια και συντήρηση του κήπου.

3. Ποια οφέλη αναμένετε να αποκομίσει η τοπική κοινότητα και η ευρύτερη κοινωνία από τις δραστηριότητες που προτίθεστε να οργανώσετε (διάχυση της γνώσης για οργανική γεωργία, καμπάνιες ενημέρωσης, διασύνδεση με τη βιομηχανία, επιχειρηματικότητα, επανασύνδεση ανθρώπου-φύσης, κ.λπ);

Αρχικά η εκπαίδευση των μαθητών και των κατοίκων στην οργανική γεωργία θα προωθήσει βιώσιμες πρακτικές καλλιέργειας, μειώνοντας τη χρήση χημικών και προωθώντας την υγεία του εδάφους και η ενημέρωση σχετικά με τα οφέλη των οργανικών προϊόντων θα ενθαρρύνει τους κατοίκους να επιλέγουν υγιεινότερες διατροφικές επιλογές, βελτιώνοντας τη γενική υγεία της κοινότητας. Επίσης, η προώθηση της επιχειρηματικότητας στον τομέα της οργανικής γεωργίας μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, ενισχύοντας την καινοτομία και την οικονομική ανάπτυξη. Η ανάπτυξη τοπικών επιχειρήσεων που παράγουν και πωλούν οργανικά προϊόντα θα αυξήσει την προσφορά και την πρόσβαση σε ποιοτικά, τοπικά προϊόντα. Επιπρόσθετα, η ενασχόληση με τη φύση και την καλλιέργεια μπορεί να βελτιώσει την ψυχική και σωματική υγεία των ατόμων, μειώνοντας το άγχος και ενισχύοντας την ευεξία και η άμεση επαφή με τη φύση θα ενισχύσει την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση για τη σημασία της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος. Ακόμη, οι δραστηριότητες στους χώρους πρασίνου θα ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή, καθώς οι κάτοικοι θα συνεργαστούν για έναν κοινό σκοπό και οι δράσεις που εμπλέκουν διάφορες ηλικιακές ομάδες θα ενισχύσουν την αλληλεπίδραση μεταξύ γενεών, μεταφέροντας γνώσεις και εμπειρίες από τους μεγαλύτερους στους νεότερους. Αυτά τα οφέλη, συνολικά, θα συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη της τοπικής κοινότητας, βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής των κατοίκων και δημιουργώντας ένα πρότυπο για την ευρύτερη κοινωνία.

Συνεργασίες και συνέργειες

Προσδιορίστε τις συνεργασίες που προτίθεστε να αναπτύξετε με φορείς και οργανισμούς για τη δημιουργία, τη συντήρηση και την προστασία του χώρου πρασίνου (πχ οργάνωση εθελοντικών προγραμμάτων καθαρισμού και συντήρησης, συνεργασία με επαγγελματίες, επιστήμονες, γονείς κ.λπ., για ενημέρωση για τα είδη φυτών, τη διαδικασία φύτευσης, κητοπροστασίας, καλλιέργειας κ.λπ.)

Θα οργανώσουμε εκπαιδευτικά εργαστήρια όπου γεωπόνοι και κηπουροί θα ενημερώσουν τους μαθητές και τους γονείς για τη φύτευση, την κητοπροστασία και τη συντήρηση των χώρων πρασίνων που θα δημιουργηθούν. Ακόμη θα συνεργαστούμε με τις δημοτικές αρχές για την παροχή πόρων και υποστήριξης, όπως η προμήθεια φυτών και υλικών κηπουρικής, καθώς και η οργάνωση εθελοντικών προγραμμάτων καθαρισμού και συντήρησης. Θα συνεργαστούμε με επαγγελματίες τοπιοτέχνη, γεωπόνο και κηπουρό για τη σχεδίαση και τη συντήρηση του κήπου. Επίσης θα συνεργαστούμε με περιβαλλοντικές οργανώσεις και επιστήμονες για την παροχή εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με τη βιοποικιλότητα, τη διατήρηση του περιβάλλοντος και τις βιώσιμες πρακτικές καλλιέργειας, την εφαρμογή καινοτόμων πρακτικών και τεχνολογιών που προτείνουν οι επιστήμονες για τη βελτίωση της καλλιέργειας και της συντήρησης του κήπου. Θα

οργανώσουμε εθελοντικές δράσεις καθαρισμού, φύτευσης και συντήρησης του κήπου, με τη συμμετοχή γονέων, μαθητών και κατοίκων της περιοχής. Επιπρόσθετα θα υπάρξει συνεργασία με πολιτιστικούς συλλόγους για τη διοργάνωση εκδηλώσεων που προωθούν την παράδοση και την ιστορία μέσω της καλλιέργειας παραδοσιακών φυτών και βοτάνων και με τοπικές επιχειρήσεις για τη χρηματοδότηση και την παροχή πόρων για τη δημιουργία και τη συντήρηση του κήπου. Οι επιχειρήσεις μπορούν ακόμη να παρέχουν υλικά, εξοπλισμό και τεχνογνωσία. Τέλος θα συνεργαστούμε με γεωργικούς συνεταιρισμούς για την παροχή εκπαιδευτικών σεμιναρίων σχετικά με τις καλύτερες πρακτικές στην καλλιέργεια, τη χρήση κληρονομικών σπόρων και την οργανική γεωργία, για την ανταλλαγή σπόρων, φυτών και τεχνογνωσίας, προωθώντας την αυτάρκεια και την ποιοτική παραγωγή. Με αυτές τις συνεργασίες, ο χώρος πρασίνου θα γίνει ένας ζωντανός τόπος μάθησης, συνεργασίας και αλληλεπίδρασης για την τοπική κοινότητα, προωθώντας την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και τη βιώσιμη ανάπτυξη.